अगस्त्यो मैत्रावरुणिः।मरुतः, ३-६ मरुत्वानिन्द्रः। त्रिष्टुप्।

प्रति व एना नमसाहमेमि सूक्तेन भिक्षे सुमतिं तुराणाम्।

रराणता मरुतो वेद्याभिर्नि हेळो धत्त वि मुचध्वमश्वान्॥ १.१७१.०१

एना- अनेन। नमसा- नमस्कारेण। अहम्। वः- युष्मान्। प्रति एमि- अभिगच्छामि। तुराणाम्- वेगिनां मरुताम्। सुमतिम्- शोभनमतिम्। सूक्तेन- मन्त्रेण। भिक्षे- याचामि। मरुतः- हे प्राणा वाता वा। रराणता- रममाणेन मनसा। वेद्याभिः- विद्याभिः। हेळः- भवत्क्रोधम्। नि धत्त- आवरणशक्तीः प्रति नितरां धारयध्वम्। अश्वान्- स्वतुरगान्। वि मुचध्वम्- वृत्राणि प्रति प्रेरयत ॥१॥

एष वः स्तोमो मरुतो नमस्वान्हृदा तष्टो मनसा धायि देवाः।

उपेमा यात मनसा जुषाणा यूयं हि ष्ठा नमस इद्वृधासः॥ १.१७१.०२

देवाः। मरुतः। नमस्वान्- वन्दनयुक्तः। एषः- अयम्। वः- युष्माकम्। स्तोमः- मन्त्रः। हृदा- अन्तर्हृदयात्। तष्टः- उद्धृतः। मनसा- बाह्यहृदयेनापि। धायि- धार्यते। मनसा- चित्तेन। जुषाणाः- सेवमानाः। ईम्- इमं यज्ञम्। उप आ यात- आगच्छत। यूयम्। नमसः- नमस्कारस्य। इत्- एव। वृधासः- वर्धकाः। स्थ- भवथ ॥२॥

स्तुतासो नो मरुतो मृळयन्तूत स्तुतो मघवा शम्भविष्ठः।

ऊर्ध्वा नः सन्तु कोम्या वनान्यहानि विश्वा मरुतो जिगीषा॥ १.१७१.०३

मरुतः। स्तुतासः- मन्त्रेण स्तुताः। नः- अस्मान्। मृळयन्तु- आनन्दयन्तु। उत- अपि च। स्तुतः- मन्त्रस्तुतः। मघवा- सम्पद्वानिन्द्रः। शंभविष्ठः- मङ्गळो भवतु। मरुतः। विश्वा अहानि- सर्वाणि दिनानि। नः- अस्माकम्। ऊर्ध्वा- उत्कृष्टानि। कोम्या- काम्यानि। वनानि- संभजनीयानि। जिगीषा- वृत्रजयेच्छावर्धकानि। सन्तु- भवन्तु ॥३॥

अस्मादहं तविषादीषमाण इन्द्राद्भिया मरुतो रेजमानः।

युष्मभ्यं हव्या निशितान्यासन्तान्यारे चकृमा मृळता नः॥ १.१७१.०४

किं न इन्द्र जिघांससीत्यादिपूर्वसूक्तमन्त्रविषयोऽयं सङ्ग्रहेणोच्यते। पूर्वस्मिन् सूक्ते प्राकृततर्कबुद्ध्या उपासकमिन्द्रो हिंसन्नागच्छति। स होवाचाग्नौ हव्यदानेन प्राणैश्च यतस्वेति। स एव प्रकारान्तरेणास्मिन् मन्त्र उच्यते। तविषात्- बलवतः। अस्मात्- एतस्मात्। इन्द्रात्- ईशनशीलाद्देवात्। भिया- भयेन। रेजमानः- कम्पमानः। ईषमाणः- पलायमानो भवामि। युष्मभ्यम्- वः। हव्या- यानि ध्यानभावनात्मकहव्यानि बुद्ध्या दत्तानि। निशितानि- तीक्ष्णानि। आरे- दूरे। आसन्- अभवन्। तानि। समीपम्। चकृम- कुर्मः। नः- अस्मान्। मृळत- सुखयत। ॥४॥

येन मानासश्चितयन्त उस्रा व्युष्टिषु शवसा शश्वतीनाम्।

स नो मरुद्भिर्वृषभ श्रवो धा उग्र उग्रेभिः स्थविरः सहोदाः॥ १.१७१.०५

येन। शवसा- बलात्मकेनेन्द्रेण। मानासः- मनोभवाः। उस्राः- चिद्रश्मयः। व्युष्टिषु- ज्ञानोदयकाले। शश्वतीनाम्- सनातनाय। चितयन्त- प्रज्ञापयन्ति। सः। उग्रः- उद्गूर्णः सन्। स्थविरः- वृद्धः सन्। सहोदाः- सहनशीलदायकः सन्। वृषभः- वर्षक इन्द्रः। नः- अस्मदर्थम्।

उग्रेभिः- उद्गूर्णैः। मरुद्भिः- प्राणविशेषैः। श्रवः- चिदाकाशस्थमन्त्रश्रवणोपलक्षितदिव्यानुभवम्। धाः- धेहि ॥५॥

त्वं पाहीन्द्र सहीयसो नृन्भवा मरुद्भिरवयातहेळाः।

सुप्रकेतेभिः सासहिर्दधानो विद्यामेषं वृजनं जीरदानुम्॥ १.१७१.०६

इन्द्र- परमेश्वर। सासहिः- सहनशीलः सन्। सुप्रकेतेभिः- शोभनप्रज्ञाभिः। दधानः- तत्त्वं धारयन्। सहीयसः- सहनशीलान्। नॄन्- वीरान्। त्वम्। पाहि- रक्ष। मरुद्भिः। अवयातहेळाः- अक्रोधः। भव। इषम्- कमनीयं धर्मम्। वृजनम्- वर्जनीयमधर्मम्। जीरदानुम्- जयशीलदानम्। विद्याम ॥६॥